

СТАНОВИЩЕ

НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА

НИКОЛАЙ МИРОСЛАВОВ НИКОЛОВ

**НА ТЕМА „ГЕОПРОСТРАНСТВЕНА СТРУКТУРА НА ХАБИТАТИТЕ КАТО ФАКТОР
ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМНАТА УСЛУГА ОПРАШВАНЕ”**

ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”
В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 4.4 НАУКИ ЗА ЗЕМЯТА, ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„БИОГЕОГРАФИЯ И ГЕОГРАФИЯ НА ПОЧВИТЕ”

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ: ДОЦ. Д-Р ЗОРНИЦА ЧОЛАНОВА,

СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”, ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ, КАТЕДРА
„ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНАТА СРЕДА”

(член на Научно жури, определено със заповед на Ректора РД 38–126 / 27.02.2024 г.)

Процедурата по защита на дисертационния труд се провежда според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ, обн. ДВ, бр. 38/21.05.2010 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 56/19.07.2022 г.), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ, обн. ДВ бр. 75/24.09.2010 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 76/5.09.2023 г.), Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” (посл. изм. 28.06.2023 г. с решение на АС).

Първото заседание на научното жури се състоя на 22.03.2024 г., на което беше възложено настоящето становище.

1. Кратка биографична справка за докторанта

Докторант Николай Николов завършва средното си образование през 2012 г. в ПМГ „Акад. Иван Ценов“ във Враца с профил „география и немски език“. През 2016 г. получава бакалавърска степен в направление „Педагогика на обучението по история и география“ в Историческия и Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Успешно се дипломира в магистърска програма „Ландшафтна екология и природен капитал“ на Геолого-географския факултет на СУ през 2018 г. В периода 1.02.2020–1.02.2023 г. е редовен докторант в ДП „Биогеография и география на почвите“ към катедра „Ландшафтна екология и опазване на природната среда“ на ГГФ. От 6.10.2023 г. е назначен за асистент в същата катедра.

Докторант Николай Николов изпълнява много отговорно своите задачи по време на докторантурата си, посещава специализирани курсове („Приложна статистика с R“ и др.), участва в научни проекти, в авторските колективи на 9 научни публикации, в 10 конференции и семинари.

2. Изпълнение на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” (посл. изм. 28.06.2023 г.) за провеждане на публична защита на дисертационния труд

Защитата на дисертационния труд се провежда според изискванията на горе посочения Правилник, който е в сила по времето на зачисляването в докторантура на Николай Николов на 1.02.2020 г.

Докторантът е представил: дисертационен труд, автореферат, три публикации, свързани с дисертационния труд, заповеди за зачисление и отчисление от докторантура, автобиография, дипломи за бакалавърска и магистърска образователно-квалификационна степен, справка за изпълнение на минималните изисквания за ОНС „доктор“, справка за проверка от системата за антиплагиатство. Прегледът на представените документи показва, че изискванията на Правилника са спазени.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд „Геопространствена структура на хабитатите като фактор за екосистемната услуга опрашване”, има общ обем от 221 стр, в които са включени: увод, четири основни глави, дискуссионни въпроси, заключение, литература и приложения. Според авторската справка в автореферата той включва 35 фигури, 1 таблица, 6 изображения и 27 приложения. Списъкът на използваните източници обхваща 176 заглавия, от които 35 са на кирилица, 133 на латиница и 8 онлайн източника.

4. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е много актуална и засяга част от проблемите, свързани със запазване на биоразнообразието – местообитанията, важни за опрашителите в природата и опрашването като екосистемна услуга. Структурата на дисертацията е подчинена на доказване на научната хипотеза за връзката между конфигурацията, композиционното разнообразие на хабитатите и опрашването. Дисертационният труд се отличава с логично подредена структура. Разделите завършват с обобщения. Поставени са дискуссионни въпроси. Присъстват анализът и изводите.

Докторантът е направил обстоен преглед на литературни източници, свързани с тематиката на дисертацията – медоносната растителност и опрашването, отнасящите не само за територията на страната, но и за съседните страни. Основен инструмент за определяне на връзката между хабитатите с медоносна растителност и процеса на опрашване е прилагането на система от индекси (показатели) – ландшафтни метрики. Възможността за използване на различни инструменти и софтуерни пакети подпомага много процеса на изясняване на пространствената структура на хабитатите и оценяване на екосистемната услуга опрашване. Основните приноси на дисертационния труд са свързани с теренната работа и определянето на хабитатните типове с участието на медоносна растителност (видово разнообразие, проективно покритие), картографиране на резултатите. Важно място в дисертационния труд заема изследването на геопространствената структура на хабитатите чрез количествените показатели – ландшафтни метрики, което също има приносен характер. Докторантът е придобил нови умения за прилагане на статистически анализ и генериране на графики чрез специализирания софтуер R Studio.

5. Оценка на приносите на дисертационния труд.

Докторант Николай Николов е формулирал в своя автореферат три приноса, които приемам, с най-голямо значение са вторият и третият, свързани с данни за медоносната растителност и хабитатите с приоритет за опрашването.

6. Публикации, свързани с дисертационния труд

Представените три публикации отговарят на съдържанието на дисертационния труд. Две от тях са самостоятелни и са публикувани в сборници от ежегодната конференция „География и регионално развитие“. Третата е в съавторство и е публикувана в сборник-доклади от международна конференция.

7. Съответствие на автореферата с дисертационния труд

Съдържанието на автореферата съответства на дисертацията. Той е добре структуриран и онагледен с графични и картографски материали.

8. Критични бележки и препоръки

Критичните бележки са свързани с част от използваните термини. Използването на буквално заимствани от английски език термини е било възможно да бъде избегнато. Не е убедително обяснението за използването на „флорални“ ресурси, вместо „флористични“ или „флорни“ ресурси, чието използване е утвърдено в научната литература.

Ландшафтните „метрики“ са всъщност ландшафтни показатели, които могат да бъдат представени от индекси и/или коефициенти. Използването на думи като „петна“ и „ръбове“ също могат да бъдат заменени, съответно, например, с „участъци“ или „елементарни ландшафти“ и „контури“ или „границы“. Изучаването на хоризонталната структура на ландшафтите чрез използване на математически и картографски методи в страната започва в края на 70-те и продължава през 80-те и 90-те години на XX в. – Тр. Къндев (1980, 1985), П. Петров (1985), М. Контева (1981, 1994) и др. Авторите са картографирали резултатите от прилагането на ландшафтните коефициенти.

Анализ на използваните от тези автори коефициенти – на ландшафтна раздробеност, на ландшафтна нееднородност, на ландшафтна организираност, на ландшафтна мозаечност и др. не присъства в дисертационния труд

В него липсва картографиране на получените резултати от приложените ландшафтни метрики. А това би било важен принос на научната разработка на докторант Николай Николов, тъй като отразява нейната същност.

9. Заключение

Посочените забележки не омаловажават приносите на представения дисертационен труд, който има добре структуриран и завършен вид и отразява самостоятелната работа на докторанта по темата. Предлагам на уважаемото научно жури за гласува положително и присъди образователната и научна степен „доктор“ на Николай Мирославов Николов в професионално направление 4.4 Науки за Земята (Биогеография и география на почвите).

12.05.2024 г.

Доц. д-р Зорница Чолакова